УДК 347.4:341.9](477)
DOI https://doi.org/10.51989/NUL.2026.4.5

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОНОВЛЕННЯ КОЛІЗІЙНИХ НОРМ ПРО ДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ В МЕЖАХ СТРАТЕГІЇ РЕКОДИФІКАЦІЇ ПРИВАТНОГО ПРАВА

Карнаух Вадим Сергійович,
orcid.org/0009-0000-2314-702X
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник відділу науково-правових експертиз
Інституту правотворчості та науково-правових експертиз
Національної академії наук України

У статті з урахуванням положень Закону України «Про міжнародне приватне право» та загальноєвропейських джерел здійснено огляд колізійних норм про договірні зобов'язання, запропонованих у книзі восьмій Проєкту Цивільного кодексу України «Право приватне міжнародне».

Установлено, що передбачене в книзі восьмій Проєкту Цивільного кодексу України розширення автономії волі та сфери дії зобов'язального статуту відповідає положенням Регламенту (ЄС) № 593/2008 Європейського Парламенту та Ради «Про право, яке підлягає застосуванню до договірних зобов'язань («Рим I»)» від 17 червня 2008 року та Гаазьких принципів вибору права у міжнародних комерційних договорах. Стверджується про доцільність подальшого оновлення сфери дії зобов'язального статуту шляхом формулювання відповідного переліку питань як невичерпного, що буде сприяти розвитку диспозитивності та відповідно зміцненню приватноправових начал колізійного регулювання.

Серед масиву колізійних правил увагу зосереджено на новелах щодо розширення переліку договорів, на які не поширюється загальне правило щодо застосування у разі відсутності вибору права lex personalis сторони, яка повинна здійснити виконання, що має вирішальне значення для змісту договору; визначення права, що застосовується до договорів, які укладають у рамках розміщення цінних паперів; договорів перевезення; договорів страхування; договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності; відступлення права вимоги; неттінгу.

У висновку стверджується, що оновлення структури Цивільного кодексу України шляхом включення до нього книги восьмої «Право приватне міжнародне» забезпечуватиме на законодавчому рівні галузеву єдність приватного права та створить передумови для підвищення ефективності механізму правового регулювання приватних відносин, виокремлено основні напрями вдосконалення колізійного регулювання договірних відносин, а також окреслено перспективи подальшого оновлення колізійних норм.

Ключові слова: *Проєкт Цивільного кодексу України, Закон України «Про міжнародне приватне право», Регламент Рим I, Гаазькі принципи вибору права у міжнародних комерційних договорах, автономія волі, колізійні норми, договір, зобов'язання, вибір права, найтісніший зв'язок.*

Karnaukh Vadym. Some Aspects of the Updating of the Rules of Conflict of Laws Regarding Contractual Obligations Within the Framework of the Strategy of Recodification of Private Law

Considering the provisions of the Law of Ukraine "On Private International Law" and pan-European sources, this article reviews rules of conflict of laws regarding contractual obligations proposed in Book Eight of the Draft Civil Code of Ukraine, "Private International Law".

It has been established that the expansion of party autonomy and the scope of the law governing the obligation provided for in Book Eight of the Draft Civil Code of Ukraine is consistent with the provisions of Regulation (EC) No 593/2008 of the European Parliament and of the Council of 17 June 2008 on the law applicable to contractual obligations (Rome I), and the Hague Principles

on Choice of Law in International Commercial Contracts. It is stated that it would be advisable to further update the scope of application of the law governing the obligation by formulating the relevant list of issues as non-exhaustive, which will contribute to the development of dispositivity and, accordingly, to the strengthening of the private-law foundations of conflict-of-laws regulation.

Among the provisions of the set of rules of conflict of laws, attention is focused on the new provisions expanding the list of contracts to which the general rule on the applicable law as lex personalis of the party responsible for performance that is decisive for the substance of the contract under condition of the absence of a choice of law does not apply; determining the law applicable to contracts concluded in the context of placement of securities; contracts of carriage; insurance contracts; contracts concerning the disposal of intellectual property rights; assignment of claims; and netting.

The conclusion states that updating the structure of the Civil Code of Ukraine by including Book Eight, "Private International Law," will ensure the unity of private law at the legislative level and create the conditions for improving the effectiveness of the mechanism for the legal regulation of private relations. It also identifies the main areas for improving rules of conflict of laws governing contractual relationships and outlines prospects for further updating these rules.

Key words: *Draft Civil Code of Ukraine, Law of Ukraine "On Private International Law", Rome I Regulation, Hague Principles on Choice of Law in International Commercial Contracts, party autonomy, rules of conflict of laws, contract, obligation, choice of law, closest connection.*

Концептуальним завданням при оновленні національного цивільного законодавства вбачається розміщення в Цивільному кодексі України книги про міжнародне приватне право [1, с. 68; 2, с. 237]. Важливими кроками в процесі реалізації такої правотворчої стратегії стали підготовка проєкту Цивільного кодексу України, який містить книгу восьму – «Право приватне міжнародне», та подальше прийняття Верховною Радою України законопроєкту № 15150 від 09.04.2026 з відповідною структурою за основу в першому читанні (далі – Проєкт ЦК України) [3]. Виходячи з функціональної ролі договірного права для системного регулювання приватних відносин з іноземним елементом, запропоновані в книзі восьмій Проєкту ЦК України колізійні норми про договірні зобов'язання доцільно оглянути з метою визначення основних напрямів вдосконалення колізійного регулювання договірних відносин, виявлення рівня гармонізації відповідних правил з загальноєвропейськими джерелами, співвіднесення сформульованих колізійних приписів з діючими положеннями Закону України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 № 2709-IV (далі – Закон) [4], а також окреслення можливостей вдосконалення окремих правил книги восьмої Проєкту ЦК України під час їх майбутнього опрацювання. У зв'язку з цим варто наголосити на значенні Регламенту (ЄС) № 593/2008 Європейського Парламенту та Ради «Про право, яке підлягає застосуванню до договірних зобов'язань («Рим I»)» від 17 червня 2008 року (далі – Регламент Рим I) [5] як основоположного джерела загальноєвропейського права для оновлення колізійних норм про договірні зобов'язання [1, с. 123; 6, с. 13].

Зауважимо, що різні аспекти колізійного регулювання договірних відносин розглядали О. І. Виговський, І. А. Діковська, А. С. Довгерт, В. І. Кисіль, І. В. Мироненко, В. В. Ткаченко, К. Г. Цірат та інші вчені. Водночас актуальність цієї роботи зумовлюється допоки незначною увагою дослідників до окремих колізійних приписів договірного права, сформульованих у Проєкті ЦК України. Так, у науковій статті О. І. Виговського новели колізійно-правового регулювання договірних відносин оглядаються стисло, зважаючи на обрання вченим для висвітлення більш широкої тематики міжнародного речового права і міжнародного зобов'язального права в Проєкті Цивільного кодексу України (Кодексу права приватного) від 22 січня 2026 р. № 14394 [7].

Першою новелою Проєкту ЦК України, на яку доцільно звернути увагу, є суттєвий розвиток *lex voluntatis*, що вплине на визначення права, яке може застосовуватися у сфері договірних зобов'язань за згодою сторін. Наприклад, у порівнянні з приписами про автономію волі статті 5 Закону, стаття 1801 Проєкту ЦК України передбачає можливість суб'єктів приватних відносин з іноземним елементом здійснити вибір норм транснаціонального характеру, що не належать до певної національної юридичної системи, зокрема норм *lex mercatoria*, засад права або аналогічних приписів. Таке

розширення *lex voluntatis* буде відповідати загальноєвропейським тенденціям розвитку інституту автономії волі. Слід зазначити, що в доктрині до оприлюднення Концепції оновлення Цивільного кодексу України та Проєкту ЦК України зверталася увага на статтю 3 Гаазьких принципів вибору права у міжнародних комерційних договорах, схвалених Гаазькою конференцією з міжнародного приватного права 19.03.2015 (далі – Гаазькі принципи) та висловлювалися пропозиції щодо доцільності визнання на законодавчому рівні можливості обрання сторонами недержавних норм для їх застосування в якості регулятора своїх комерційних договірних відносин [8, с. 33–34]. Відповідно до статті 3 Гаазьких принципів право, обране сторонами, може бути нормами права, які є загальноприйнятими на міжнародному, наднаціональному або регіональному рівні як нейтральний і збалансований набір правил, якщо тільки закон форуму не передбачає інше [9]. У коментарі до цієї статті зазначається, що такими нормами можуть бути інструменти, що не мають обов'язкового характеру, розроблені авторитетними міжнародними органами. Прикладом загальноприйнятих норм права на міжнародному рівні є Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА, а норм права на наднаціональному або регіональному рівні – Принципи європейського контрактного права (PECL) [10, с. 41]. Так, у преамбулі до Принципів міжнародних комерційних договорів УНІДРУА зокрема вказується про можливість їх застосування коли сторони домовилися про те, що їхній договір регулюється загальними принципами права, *lex mercatoria* або іншими подібними нормами [11]. Аналогічне правило міститься в пункті (a) статті 1:101 (3) Принципів європейського контрактного права [12].

Загальним положенням, яке доречно розглянути в межах цього дослідження, є частина перша статті 1825 Проєкту ЦК України, що передбачає застосування приписів глави 121 про договори до інших правочинів, якщо іншого не встановлено законом або не випливає із суті правочину. Визнаючи конструктивність змісту відповідної пропозиції законодавця, в аспекті законодавчої техніки розміщення цього правила у статті «Форма договору (правочину)» виглядає дещо сумнівним через очевидно вужчу сферу дії правил про форму договору в порівнянні з положеннями глави 121 Проєкту ЦК України. Більш послідовним видається виведення правила, передбаченого частиною першою статті 1825, на рівень окремої початкової статті глави 121.

Суттєвою новелою у сфері регулювання договірних відносин з іноземним елементом, яка враховує висловлену в доктрині пропозицію [13, с. 38], є частина четверта статті 1826 Проєкту ЦК України, що визначає виконанням, що має вирішальне значення для змісту договору, виконання, за яке здійснюють платіж, зокрема постачання товару, надання послуг чи виконання робіт, якщо іншого не встановлено законом або не випливає із суті приватних відносин.

Важливим питанням у рамках колізійного регулювання договірних відносин є сфера дії застосовного права. У Законі розмежовано статтю, яка визначає сферу дії права, що застосовується до правочину (стаття 33) та сферу дії права, що застосовується до договору (стаття 47). Натомість у Проєкті ЦК України наявні дві статті з назвою: «Сфера дії права, що його застосовують до договору» (статті 1827 та 1857), зміст яких частково співпадає. На нашу думку, виходячи з пропозиції в частині першій статті 1825 Проєкту ЦК України щодо поширення приписів про договори, наведених у главі 121 «Колізійні норми щодо договорів та інших правочинів, довіреності, позовної давності», до інших правочинів, способом усунення дублювання назв та змісту статей 1827 та 1857 може бути перенесення статті 1857 до глави 121 та вилучення статті 1827 Проєкту ЦК України.

Істотним нововведенням Проєкту ЦК України, що частково відповідає положенням загальноєвропейських актів, є розширення переліку питань, які охоплюються сферою дії права, що застосовують до договору. У порівнянні з частиною першою статті 47 Закону, новими питаннями в межах сфери дії застосовного права, передбаченими частиною першою статті 1857 Проєкту ЦК України, є укладення, зміна та розірвання договору. Новелою також є включення до сфери зобов'язального статуту припинення договірних зобов'язань, у тому числі зарахуванням зустрічних вимог, замість припинення договору. Водночас з положень як Регламенту Рим I, так і Гаазьких

принципів прямо випливає, що перелік відповідних питань не є вичерпним. Так, відповідно до статті 12 (1) Регламенту Рим I право, що застосовується до договору на підставі Регламенту Рим I охоплює, зокрема: (a) тлумачення; (b) виконання; (c) у межах повноважень, наданих суду процесуальним законодавством, – наслідки повного або часткового порушення зобов'язань, включаючи оцінку збитків, тією мірою, якою це регулюється нормами права; (d) різні способи припинення зобов'язань, а також позовну давність та втрату права на підставі закінчення строку; (e) наслідки недійсності договору. Згідно зі статтею 9 (1) Гаазьких принципів право, обране сторонами, регулює всі аспекти договору між сторонами, включаючи, але не обмежуючись: (a) тлумачення; (b) права та обов'язки, що виникають з договору; (c) виконання і наслідки невиконання, включаючи оцінку збитків; (d) різноманітні шляхи погашення заборгованості, а також строки давності і позовної давності; (e) дійсність й наслідки недійсності договору; (f) тягар доказування та правові презумпції; (g) переддоговірні зобов'язання. У коментарі до цього правила зазначено, що перелік наведених аспектів є приблизним, а не вичерпним [10, с. 64]. На наш погляд, подальше оновлення сфери дії зобов'язального статуту шляхом формулювання відповідного переліку питань як невичерпного в Проєкті ЦК України є доцільним та буде сприяти розвитку диспозитивності та відповідно зміцненню приватноправових начал колізійного регулювання, що розглядається в доктрині серед основних напрямів рекодифікації міжнародного приватного права [2, с. 224–225].

У Проєкті ЦК України також передбачене значне оновлення спеціальних колізійних норм, які стосуються окремих видів договорів. Передусім ідеться про розширення переліку договорів, на які не поширюється загальне правило щодо застосування у разі відсутності вибору права *lex personalis* сторони, яка повинна здійснити виконання, що має вирішальне значення для змісту договору. Крім виключень, закріплених діючою нормою в частині другій статті 44 Закону, спеціальні випадки *lex connectionis fermitatis* передбачені в частині третій статті 1847 Проєкту ЦК України для договорів, укладених на позабіржових торговельно-інформаційних системах або в рамках будь-якої багатосторонньої системи, що забезпечує укладення договорів між покупцями та продавцями щодо фінансових інструментів; договорів щодо віртуальних активів, укладених за участю постачальника послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів; договорів щодо віртуальних активів, укладених у рамках торговельної платформи для віртуальних активів. Застосування до договору *lex connectionis fermitatis* у разі неможливості визначення застосовного права на підставі принципу *characteristic performance* свідчить про запозичення підходу, що закріплений в статті 4 (4) Регламенту Рим I.

Важливе значення серед спеціальних колізійних норм Проєкту ЦК України мають правила статті 1851 щодо визначення права, що застосовується до договорів, які укладають у рамках розміщення цінних паперів. Передбачається застосування права країни, у якій здійснюють розміщення емісійних цінних паперів, у разі такого розміщення, а також особистого закону емітента до відносин між емітентом цінних паперів та інвесторами, які їх придбали, зокрема, до порядку та способу здійснення прав, посвідчених такими цінними паперами, а також відповідальності емітента за порушення таких прав. Крім цього захист прав інвестора при розміщенні цінних паперів пропонується здійснювати за вибором потерпілої особи відповідно до права країни, у якій здійснено розміщення цінних паперів, або особистого закону емітента цінних паперів, або права країни осідку (місця проживання) чи основного місця провадження діяльності потерпілої особи. Названі правила за своїм змістом відтворюють раніше висловлені доктринальні пропозиції [14, с. 88–89].

У Проєкті ЦК України запропоновано значною мірою вдосконалити колізійне регулювання договорів перевезення. На відміну від єдиної норми в пункті 9 частини першої статті 44 Закону, що передбачає застосування до договору перевезення особистого закону перевізника у разі відсутності вибору права, стаття 1849 Проєкту ЦК України виражає множинність колізійних прив'язок, що зумовлюється деталізацією юридичних фактів в гіпотезах норм, а також розмежуванням договорів перевезення вантажів та договорів перевезення

пасажирів. У цілому правила статті 1849 Проєкту ЦК України за змістом відповідають положенням статті 5 Регламенту Рим I.

У порівнянні з Законом, суттєво розширюється також колізійне регулювання договорів страхування. Відсилання в частині першій статті 1850 Проєкту ЦК України до права іншої країни, ніж *lex personalis* страховика, внаслідок застосування *lex connectionis fermitatis*, узгоджується з абзацом другим статті 7 (2) Регламенту Рим I. Водночас, на наш погляд, використання альтернативних прив'язок щодо договору страхування життя у разі вибору сторонами права може потребувати змін шляхом формулювання безальтернативної прив'язки, що відсилає виключно до *lex personalis* страхувальника. По-перше, у доктрині міжнародного приватного права визнаним є принцип застосування більш сприятливого права для захисту більш слабкої сторони [7, с. 80; 15, с. 104–105]. По-друге, у пункті c) статті 7 (3) Регламенту Рим I *lex voluntatis* щодо договору страхування життя обмежується саме *lex personalis* страхувальника.

Більшою чіткістю у порівнянні з положеннями Закону вбачаються правила статті 1853 Проєкту ЦК України, які визначають *lex personalis* або *lex societatis* сторони, що здійснює передання права інтелектуальної власності чи створення об'єкта права інтелектуальної власності, – правом, що його застосовують до договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності. Новелою є й регулювання прав інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору між працівником та фізичною особою або юридичною особою, в якої працює працівник, правом, що його застосовують до відповідного трудового договору. Виходячи з частини першої статті 1801 та частини першої статті 1844 Проєкту ЦК України, вважаємо, що доцільним може бути доповнення частини першої статті 1853 гіпотезою: «Якщо сторони не обрали право, що його застосовують до договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності відповідно до статті 1801 цього Кодексу». Таке уточнення виглядає послідовним у світлі частин першої-другої статті 1849 та частини першої статті 1850 Проєкту ЦК України.

Стаття 1854 Проєкту ЦК України передбачає колізійні норми щодо відступлення права вимоги. Як видається, закріплення в частині першій цієї статті *lex voluntatis* як основної та *lex personalis* (*lex societatis*) первісного кредитора як субсидіарної колізійної прив'язки для визначення права, що застосовується до договору, на підставі якого здійснюють відступлення права вимоги, є прикладом розвитку на рівні національної правотворчості положень статті 14 (1) Регламенту Рим I та статті 28 Конвенції ООН про відступлення дебіторської заборгованості в міжнародній торгівлі від 12 грудня 2001 року [16]. Своєю чергою коло питань, які визначає право, що підлягає застосуванню до вимоги, відступлення якої здійснюють, у частині другій вказаної статті Проєкту ЦК України кореспондує зі статтею 14 (2) Регламенту Рим I.

Більш ретельної уваги заслуговує частина третя статті 1854 Проєкту ЦК України, згідно з якою юридичні наслідки відступлення права вимоги стосовно третіх осіб та пріоритетність прав нового кредитора щодо відступленого права вимоги щодо прав третіх осіб визначає право країни, у якій первісний кредитор мав осідок (місце проживання або місцезнаходження) у момент здійснення відповідного відступлення права вимоги. Ця новела враховує існуючу прогалину в уніфікованому колізійному регулюванні та пропонує її вирішення в межах сформульованих загальноєвропейських підходів У зарубіжній доктрині акцентовано увагу на невирішеності в Регламенті Рим I проблеми визначення права, що застосовується до юридичних наслідків відступлення права вимоги для третіх осіб [17, с. 78]. Так, статтею 27 (2) Регламенту Рим I було передбачено, зокрема, необхідність до 17 червня 2010 року подання Комісією до Європейського парламенту, Ради та Європейського соціально-економічного комітету звіту щодо питання юридичних наслідків відступлення права вимоги для третіх осіб та черговості вимоги, що відступається, щодо прав інших осіб. У відповідному Звіті від 29.09.2016 один із можливих підходів для визначення права, що підлягає застосуванню, до наслідків відступлення права вимоги для третіх осіб, передбачає застосування права країни звичайного місця проживання первісного кредитора [18].

Прикметним нововведенням у сфері колізійного регулювання договірних зобов'язань також є запропонована стаття 1855 Проєкту ЦК України, що визначає право, яке застосовується до неттінгу. Згідно з пунктом 28 частини першої статті 2 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» від 23.02.2006 № 3480-IV неттінгом є повне або часткове припинення зобов'язань за деривативними контрактами, договорами про заміну сторони, правочинами щодо фінансових інструментів, валютних цінностей або за товарними операціями, яке здійснюється шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог та/або заміни первісного зобов'язання новим зобов'язанням між тими самими сторонами та/або припинення зобов'язань в інший спосіб, передбачений правилами кліринґу [19]. У разі припинення зобов'язань через неттінг Проєктом ЦК України передбачається застосування права країни, що регулює правочин, який містить зобов'язання, які припиняють через неттінг. Якщо неттінг застосовують до зобов'язань, що їх містять правочини, укладені на організованому ринку, застосовують право країни осідку (місцезнаходження) оператора організованого ринку капіталів чи реєстрації позабіржової торговельно-інформаційної системи. У разі проведення ліквідаційного неттінгу щодо зобов'язань юридичних осіб, стосовно яких відкрито провадження у справі про банкрутство, можливість та порядок проведення ліквідаційного неттінгу пропонується визначати правом країни місця здійснення провадження у справі про банкрутство.

Отже, розміщення книги восьмої «Право приватне міжнародне» в Проєкті ЦК України є обґрунтованим, зважаючи на приватноправову природу відносин з іноземним елементом, які на даний момент регулюються Законом. Відповідне оновлення структури Цивільного кодексу України забезпечуватиме на законодавчому рівні галузеву єдність приватного права та створить передумови для підвищення ефективності механізму правового регулювання приватних відносин. Основними напрямами вдосконалення колізійного регулювання договірних відносин в Проєкті ЦК України є: 1) розширення застосування принципів автономії волі та найтіснішого зв'язку як найбільш гнучких інструментів для вирішення колізійного питання, що узгоджується з загальноєвропейськими актами у сфері міжнародного приватного права; 2) конструювання колізійних норм, які за своїм змістом деталізують правила визначення застосовного права для сфер договірних відносин, які передбачені Законом (наприклад, договори перевезення та договори страхування); 3) конструювання колізійних норм для визначення права, що підлягає застосуванню до сфер договірних відносин, які не передбачені Законом (наприклад, договори, які укладають у рамках розміщення цінних паперів, та неттінг). Перспективними напрямами подальшого оновлення правил, запропонованих в книзі восьмій Проєкту ЦК України, вбачаються: 1) доповнення окремих колізійних норм гіпотезою щодо відсутності вибору права сторонами як умови застосування запропонованої колізійної прив'язки (наприклад, щодо договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності); 2) розширення сфери дії права, що підлягає застосуванню до договору, шляхом закріплення ознаки невичерпності переліку питань, включених до зобов'язального статуту; 3) розширення сфери дії принципу застосування більш сприятливого права для захисту більш слабкої сторони (наприклад, формулювання безальтернативної прив'язки щодо договору страхування життя, що передбачає можливість вибору сторонами договору виключно *lex personalis* страхувальника).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Концепція оновлення Цивільного кодексу України. Київ: Видавничий дім «АртЕк», 2020. 128 с.

2. Довгерт А. С. Основні напрями рекодифікації міжнародного приватного права в Україні. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2023. Т. 30. № 3. С. 221–241. DOI: https://doi.org/10.31359/1993-0909-2023-30-3-221

3. Проєкт Цивільного кодексу України. URL: https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/69837 (дата звернення: 17.08.2026).

4. Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 № 2709-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text (дата звернення: 17.08.2026).

5. Regulation (EC) No 593/2008 of the European Parliament and of the Council of 17 June 2008 on the law applicable to contractual obligations (Rome I). URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2008/593/oj/eng (дата звернення: 17.08.2026).

6. Анатолій Довгерт. Причинки до рекодифікації міжнародного приватного права. *Право України*. 2026. № 4. С. 10–24. DOI: https://doi.org/10.33498/louu-2026-04-010

7. Олександр Виговський. Міжнародне речове і зобов'язальне право в проєкті Цивільного кодексу України (Кодексу права приватного). *Право України*. 2026. № 4. С. 71–82. DOI: https://doi.org/10.33498/louu-2026-04-071

8. Гриняк А. Б. Нововведення Гаазьких Принципів вибору права у міжнародних комерційних договорах. *Актуальні проблеми приватного права* : матеріали XVII наук.-практ.конф., присвяч. 97-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В. П. Маслова (Харків, 22 лют. 2019 р.). – Харків : Право, 2019. С. 33–37.

9. Гаазькі принципи вибору права у міжнародних комерційних договорах. URL: https://assets.hcch.net/docs/a3b1d0ac-4b81-4330-8716-ab1ea96de790.pdf (дата звернення: 17.08.2026).

10. Principles on Choice of Law in International Commercial Contracts. URL: https://assets.hcch.net/docs/5da3ed47-f54d-4c43-aaef-5eafc7c1f2a1.pdf (дата звернення: 17.08.2026).

11. Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА 2016. URL: https://www.unidroit.org/wp-content/uploads/2024/01/blackletter2016-Ukrainian.pdf (дата звернення: 17.08.2026).

12. The Principles on European Contract Law. URL: https://www.trans-lex.org/400200 (дата звернення: 17.08.2026).

13. Аналітичні матеріали за результатами моніторингу законодавства України про міжнародне приватне право / Інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. Київ: Алерта, 2025. 56 с.

14. О. Виговський Урегулювання нових інститутів міжнародного приватного права в оновленій цивільно-правовій кодифікації України. *Право України*. 2020. № 6. С. 82–94. DOI: https://doi.org/10.33498/louu-2020-06-082

15. Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу : монографія / за заг. ред. Н. С. Кузнєцової. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 690 с.

16. United Nations Convention on the Assignment of Receivables in International Trade. URL: https://uncitral.un.org/sites/default/files/media-documents/uncitral/en/ctc-assignment-convention-e.pdf (дата звернення: 17.08.2026).

17. Garcimartín Alférez, Francisco J. The Rome I Regulation: Much ado about nothing? *The European Legal Forum* (E) 2-2008, P. 61–80. URL: http://www.simons-law.com/library/pdf/e/884.pdf (дата звернення: 17.08.2026).

18. REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL AND THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE on the question of the effectiveness of an assignment or subrogation of a claim against third parties and the priority of the assigned or subrogated claim over the right of another person. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0626 (дата звернення: 17.08.2026).

19. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» від 23.02.2006 № 3480-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text (дата звернення: 17.08.2026).

Дата першого надходження статті до видання: 19.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 03.11.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)